Memo

Onderwerp
Septembercirculaire gemeentefonds 2024

Datum
15 oktober 2024

Aan
Gemeenteraad

Van
College/M.J. Versluis

Doel
Informeren

Beste leden van de raad,

De septembercirculaire 2024 is beschikbaar en de effecten voor de gemeente zijn berekend. Met de septembercirculaire geeft het Rijk inzicht in de laatste wijzigingen van het gemeentefonds voor het lopende boekjaar 2024 en de jaren 2025 tot en met 2028.

Hollands Kroon ontvangt voor het lopende boekjaar 2024 € 243.000 meer ten opzichte van de meicirculaire 2024 (de laatst bekende stand). Deze toename komt met name door de gewijzigde (stelpost) raming btw compensatiefonds (BCF) en twee nieuwe beschikbaar gestelde decentralisatie-uitkeringen. De toename van € 243.000 is (wordt) opgenomen in de 2e bestuursrapportage 2024 (bijstelling lopende begroting).
N.B. op 4 oktober 2024 bereikte ons het bericht dat de berekening van het gemeentefonds is gebaseerd op verouderde gegevens van het CBS in combinatie met enkele software technische onvolkomenheden bij enkele maatstaven. De uiteindelijke bedragen zullen dus iets hoger uitvallen dan nu geraamd. Wij hebben de correctie van deze fout inmiddels ontvangen en het resultaat hiervan hebben wij bij de tabellen opgenomen onder de noemer 'Stelpost revisie CBS indexering Bbp'. In de decembercirculaire wordt deze correctie opgenomen maar we wilden u hiervan nu alvast in kennis stellen.

Voor de begroting 2025 en meerjarenraming stelt het kabinet ten opzichte van de meicirculaire 2024 ook meer middelen beschikbaar. Voor het komende begrotingsjaar 2025 is de toename € 478.000. Voor de jaren 2026 tot en met 2028 is de mutatie ten opzichte van de meicirculaire respectievelijk € 2.182.000, € 1.919.000 en € 1.890.000.
De toenames voor de jaren 2025 tot en met 2028 vloeien voort uit geactualiseerde volumecijfers, koppeling aan het Bruto binnenlands product, extra middelen voor de Wmo zorgkosten en het vanaf 2026 vervallen van het besparingsverlies op de jeugdkosten. Wij hebben op grond van deze circulaire

geconstateerd dat wij bepaalde posten per abuis verkeerd hadden verwerkt en deze omissie hebben we in deze memo gecorrigeerd.
De wijzigingen ten opzichte van de meicirculaire worden meegenomen in de in de 1e Berap 2025 en vervolgens verwerkt in de begroting 2025 en de meerjarenraming voor 2026-2028.

Het kabinet heeft de korting op het gemeentefonds vanaf 2026 (ravijnjaar) niet opgeheven. Het enige lichtpuntje is het beschikbaar stellen van extra middelen voor de Wmo zorgkosten op grond van de demografische prognoses.

In de bijlage vindt u een uitgebreide toelichting van de mutaties in de septembercirculaire ten opzichte van de meicirculaire. Op bladzijde 4 en 5 van de bijlage is uitleg gegeven over hoe het gemeentefonds zich de komende jaren ontwikkelt.

Bijlage septembercirculaire

De septembercirculaire en het gemeentefonds

Jaarlijks verschijnen drie circulaires. Mei geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de rijksoverheid, september de vertaling van de Miljoenennota en december is op basis van de Najaarsnota en rondt het uitkeringsjaar af. Deze circulaire bevat informatie over de actualisatie van het accres op basis van de Miljoenennota.

De septembercirculaire nader gespecificeerd

Hieronder is een tabel opgenomen, waarin de toename van de uitkering gemeentefonds meerjarig is gespecificeerd. Na de tabel worden de taakmutaties in de algemene uitkering, de mutaties in de decentralisatie-uitkeringen en de mutatie in de integratie-uitkering toegelicht. Na de toelichting zijn nog enkele inhoudelijke onderwerpen opgenomen.

Algemene uitkering

Hieronder lichten wij de voornaamste verschillen in de algemene uitkering toe:

Algemene uitkering, Decentralisatie-uitkeringen en Integratie-uitkering Sociaal Domein (x € 1.000)

	2024	2025	2026	2027	2028
Algemene uitkering Septembercirc. 2024	93.328	97.505	92.977	92.969	93.327
Algemene uitkering Meicirc. 2024	93.147	97.241	91.005	91.101	91.485
Toename (+), afname (-)	181	264	1.972	1.868	1.841
Decentralisatie-uitkeringen Septembercirc. 2024	1.317	1.060	1.056	860	859
Decentralisatie-uitkeringen Meicirc. 2024	1.256	881	882	845	846
Toename (+), afname (-)	62	179	174	15	12
Integratie-uitkering Soc. Domein Septembercirc. 2024	3.267	3.167	3.101	3.082	3.083
Integratie-uitkering Soc. Domein Meicirc. 2024	3.267	3.132	3.065	3.047	3.046
Toename (+), afname (-)	-	35	35	36	37
Totale uitkering gemeentefonds Septembercirc. 2024	97.912	101.732	97.134	96.912	97.268
Totale uitkering gemeentefonds Meicirc. 2024	97.669	101.254	94.952	94.993	95.378
Toename (+), afname (-)	243	478	2.182	1.919	1.890
Al verwerkt in begroting				1.710	1.710
Te verwerken begrotingswijziging	243	478	2.182	209	180

Begrotingssaldo in begroting 2024 (na 2e Berap). 2025 e.v. obv begroting 2025	3.513	0	0	0	0
Te verwerken begrotingswijziging (2024 in slotnota 2025 e.v. in 1e Berap 2025)	243	478	2.182	209	180
Begrotingssaldo na verwerken begrotingswijziging sept. Circulaire (2024 obv 2e berap en 2025 e.v. obv begroting 2025)	3.756	478	2.182	209	180
*Stelpost revisie CBS indexering Bbp**		*128*	*224*	*346*	*493*

**Wordt verwerkt in decembercirculaire*

Analyse verschillen ten opzichte van de Meicirculaire 2024 (bedragen x € 1.000)					
	2024	**2025**	**2026**	**2027**	**2028**
Algemene uitkering					
Niet nader geanalyseerde verschillen	-25	-114	67	-198	-411
Accressen voor Loon- en prijsontwikkeling o.b.v. Bbp		404	373	318	150
Gewijzigde (stelpost) raming ruimte onder plafond BCF	206	-26	-24	-24	-24
Vervallen besparingsverlies Jeugd			1.380	1.410	1.410
Mutatie stelpost jeugdzorg			-8	-6	164
Indexatie Wmo demografie			184	368	552
Totaal mutaties Algemene uitkering	181	264	1.972	1.868	1.841
Decentralisatie-uitkeringen					
Alleenverdieners (nieuw)	29				
Wet betaalbare huur (nieuw)	26	33	28	15	12
Openbare bibliotheken (nieuw)		146	146		
Overige mutaties decentralisatie-uitkeringen	7				
Totaal mutaties Decentralisatie-uitkeringen	62	179	174	15	12
Integratie-uitkering Sociaal Domein					
Participatie (inclusief onderdeel WSW)	-	35	36	36	37
Totaal mutaties Integratie-uitkering Sociaal Domein	-	35	36	36	37
Totaal toename uitkering gemeentefonds	243	478	2.182	1.919	1.890

Accressen voor loon- en prijsontwikkeling en overige verschillen

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van het accres. Met ingang van dit jaar is het Rijk overgegaan op de nieuwe financieringssystematiek, waarbij het accres is gebaseerd op het gemiddelde van het Bbp (bruto binnenlands product) over de afgelopen 8 jaar. De verwachting van het Rijk en de gemeenten is dat op deze manier de totale omvang van het gemeentefonds minder schommelt. Voor de jaren 2025 en verder zijn de accressen vooral bijgesteld op basis van de volumeontwikkeling en in geringe mate op basis van de loon en prijsontwikkeling. Vanaf 2026 is nog steeds een substantiële daling zichtbaar van de algemene uitkering. De structurele daling (trendbreuk) ten opzichte van 2025 is nog altijd fors te noemen.

BTW-Compensatie Fonds (BCF)

Het BCF-plafond bedraagt voor gemeenten € 4,258 miljard in 2024. Als de gezamenlijke declaraties onder het plafond blijven wordt het verschil in het gemeentefonds gestort. Bij overschrijding van het plafond volgt een uitname. In het systeem is opgenomen dat jaarlijks bij de septembercirculaire een voorschot wordt verstrekt op basis van de verwachte onderschrijding van dat kalenderjaar. In de meicirculaire volgend op het kalenderjaar volgt dan de afrekening.
In de septembercirculaire 2024 is een voorschot voor het jaar 2024 van € 447 miljoen opgenomen.
Voor onze gemeente betekent dit een voorschot van € 1.104.000, dit is € 206.000 hoger dan wij bij de meicirculaire hadden berekend.

Vervallen besparingsverlies kosten Jeugdzorg

In de Memo over de meicirculaire 2024 vermeldden wij dat In het coalitieakkoord Rutte IV een aanvullende besparing in het kader van Jeugdzorg (wat zowel jeugdhulp als jeugdbescherming en jeugdreclassering omvat) oplopend naar structureel € 511 miljoen vanaf 2027 was opgenomen. De geraamde besparing van € 500 miljoen in 2025 wordt niet gerealiseerd, omdat de maatregelen die tot besparing zouden moeten leiden nog niet zijn gerealiseerd. Om die reden werd in 2025 incidenteel € 500 miljoen toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds. Voor onze gemeente betekent dit een toename van € 1.361.000 voor het jaar 2025.

In deze circulaire heeft het kabinet Schoof besloten om deze besparing definitief te laten vervallen. Dat betekent dat de in mindering gebrachte besparing op de middelen voor Jeugdzorg vanaf 2026 structureel worden toegevoegd aan de algemene uitkering van het gemeentefonds. We hadden deze besparingen in onze ramingen nog niet volledig doorgevoerd en corrigeren dat met deze circulaire.

Mutatie stelpost jeugdzorg

Omdat er voor de jaren 2026 tot en met 2028 nog geen aanvullende middelen aan het gemeentefonds zijn toegevoegd, blijft de stelpost jeugdzorg voor deze jaren gehandhaafd. Ten opzichte van de meicirculaire 2024 zijn de bedragen aangepast als gevolg van wijzigingen in de hervormingsagenda Jeugdzorg.

Indexatie Wmo demografie

Het Rijk en gemeenten werken aan de beheersbaarheid van de uitgaven van gemeenten voor de wettelijke zorgtaken Wmo. De verwachting is dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering die beter aansluit bij de demografische ontwikkeling (vergrijzing). Vooruitlopend op de te ontwikkelen bekostigingsvorm is in de septembercirculaire 2024 vanaf 2026 alvast een jaarlijks bedrag van € 75 miljoen oplopend tot € 300 miljoen in 2029 opgenomen.

Decentralisatie-uitkeringen

Deze uitkeringen zijn op meerdere onderdelen aangepast. De belangrijkste componenten betreffen: Alleenverdieners, Wet betaalbare huur en openbare bibliotheken

Overige inhoudelijke onderwerpen

Verlaging aantal specifieke uitkeringen

Het Kabinet Schoof heeft aangekondigd het aantal specifieke uitkeringen te verlagen om de administratieve lasten te beperken. In deze circulaire is geen informatie over het verlagen van het aantal specifieke uitkeringen opgenomen. In de bijlage van de Miljoenennota 2025 is wel ingegaan op de specifieke uitkeringen. Het kabinet vermeldt dat alle specifieke uitkeringen (exclusief de gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie) over worden geheveld naar het Gemeentefonds.

Te lage berekening inflatiecompensatie

Uit onderzoek van gemeentefondsspecialist en Binnenlands Bestuur-columnist Jan Verhagen blijkt dat gemeenten en provincies er door een te voorzichtige inschatting van de inflatie (prijsstijging van het bruto

binnenlands product) elk jaar flink bij in gaan schieten. Het Centraal Planbureau (CPB) schatte dit voorjaar de inflatie op 4,0 procent. De nieuwe augustusraming blijkt meer dan een procent hoger: 5,1 procent.

Met het nieuwe accressysteem dat vanaf 2024 geldt, krijgen de gemeenten aparte inflatiecompensatie in het gemeentefonds. Door de te lage raming krijgen gemeenten dit jaar € 450 miljoen te weinig inflatiecompensatie. Want die compensatie wordt berekend in mei en wordt door het Rijk daarna niet meer aangepast, ook niet als de inflatie uiteindelijk hoger uitvalt – wat elk jaar het geval blijkt.

Concreet betekent de te lage inflatiecompensatie over 2024 van € 450 miljoen voor onze gemeente het mislopen van € 1.112.000. Als dat oploopt tot € 700 miljoen is het bedrag gestegen naar € 1.729.000.

Tot slot vermelden wij de link die toegang geeft tot de septembercirculaire zelf: Septembercirculaire gemeentefonds 2024 | Circulaire | Rijksoverheid.nl